

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН НА КЛІНІЧНИХ КАФЕДРАХ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ**

Полтавський державний медичний університет (м. Полтава, Україна)

lokes.ekaterina@gmail.com

Стрімкий розвиток сучасного світу не дає змоги лікарю зупинятися у своїй професійній підготовці, але здобуття високого рівня знань та практичних навичок є можливим лише за умов якісної, цілісної та фундаментальної підготовки майбутнього лікаря на теренах медичних університетів. Метою дослідження було сформулювати основні сучасні методи навчання здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» на клінічних кафедрах. Перед викладачами вищих медичних навчальних закладів освіти стоїть непросте завдання – навчити майбутніх лікарів клінічному мисленню, активізувати творчий потенціал, формувати стійкий інтерес до освіти, вмінню самостійно приймати рішення у різних клінічних випадках та проводити рішучі дії у екстрених ситуаціях лікарської практики. Традиційна форма знання-контроль-оцінка поступово витісняється інноваційними методами освіти, суть яких у вмінні використовувати на практиці отримані знання, інтерпретувати знання з інших суміжних дисциплін, адекватно сприймати нову інформацію, творчо підходити до вирішення найскладнішого завдання, постійно самовдосконалюватись. Слід відзначити, що якість і ефективність занять, що проводяться, залежать від вмілого використання ефективних педагогічних технологій — це активні та інтерактивні методи, що передбачають не пасивне сприйняття матеріалу, а акцент на активну взаємодію обох сторін-учасниць навчального процесу. Отже, підготовка конкурентоздатних майбутніх лікарів-стоматологів потребує постійного самовдосконалення науково-педагогічних працівників та використання ними широкого спектру методик проведення практичних занять.

Ключові слова: навчальний процес, клінічні кафедри.

Вступ. Підготовка високоерудованих, конкурентоспроможних спеціалістів медичного та стоматологічного профілю, які постійно розвиваються та самовдосконалюються є основною задачею вищих медичних закладів освіти. Стрімкий розвиток сучасного світу не дає змоги лікарю зупинятися у своїй професійній підготовці, але здобуття високого рівня знань та практичних навичок є можливим лише за умов якісної, цілісної та фундаментальної підготовки майбутнього лікаря на теренах медичних університетів. Для досягнення такої мети необхідний симбіоз викладача та здобувача вищої освіти, за умов взаємної зацікавленості в отриманні результату.

Метою дослідження було сформулювати основні сучасні методи навчання здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія» на клінічних кафедрах.

Результати досліджень та їх обговорення. Перед викладачами вищих медичних навчальних закладів освіти стоїть непросте завдання – навчити майбут-

ніх лікарів клінічному мисленню, активізувати творчий потенціал, формувати стійкий інтерес до освіти, вмінню самостійно приймати рішення у різних клінічних випадках та проводити рішучі дії у екстрених ситуаціях лікарської практики.

Розвиток інтелектуально-творчого потенціалу у здобувачів вищої медичної та стоматологічної освіти проводиться тільки протягом усього багаторічного процесу навчання, що поступово формує потенціал для підготовки високоефективного спеціаліста [1].

Традиційна форма знання-контроль-оцінка поступово витісняється інноваційними методами освіти, суть яких у вмінні використовувати на практиці отримані знання, інтерпретувати знання з інших суміжних дисциплін, адекватно сприймати нову інформацію, творчо підходити до вирішення найскладнішого завдання, постійно самовдосконалюватись.

У свою чергу якість і ефективність занять, що проводяться, залежать від вмілого використання ефективних педагогічних технологій — це активні та інтерактивні методи, що передбачають не пасивне сприйняття матеріалу, а акцент на активну взаємодію обох сторін-учасниць навчального процесу [2].

Існує значна кількість факторів, що впливають на рівень зацікавленості здобувачів вищої освіти у навчанні. Вони представлені ефективною роботою викладача, вмілим використанням інноваційних технологій навчання, якістю подачі матеріалу, формами, методами та прийомами проведення занять, ставленням викладача до майбутніх спеціалістів. Важливою умовою педагогічної діяльності викладачів вищої медичної школи є формування у здобувачів освіти навичок та умінь вчитися, самостійно відбирати найважливішу та потрібну інформацію. Сутність формування навчальної діяльності полягає у створенні мотивів до освіти, які мають спрямовувати молоді до активного оволодіння знаннями, вміннями, навичками. Найбільш потужним мотивом до оволодіння знаннями є навчальні ситуації, що створюються педагогом, та особистий успіх і самоствердження осіб, що навчаються, які також стимулюються педагогом. Навчання на клінічних кафедрах обумовлює необхідність особливого підходу до проведення практичних занять, однією із необхідних складових якого є навчання на основі клінічного випадку, яке проводиться з використанням ситуаційних завдань, ділових рольових ігор у команді. Такий підхід дозволяє розподіляти ролі та обов'язки між здобувачами вищої освіти. Робота у команді допомагає спільно вирішити важке завдання, надаючи допомогу один одному, приймати та поважати рішення члена команди, вчить відстоювати свою точку зору, сприяє розвитку комунікативних навичок, вихованню колективізму [3].

Однією з умов роботи у команді є правильний підбір учасників. Команда підбирається таким чином, щоб у ній були студенти з різним рівнем знань як сильні, так і слабкіші студенти. Тільки при дотриманні цього правила можна досягти результату – виховання комунікативних навичок, уміння надавати допомогу та підтримку у складній ситуації.

При розборі клінічного випадку учасникам навчального процесу доводиться згадувати знання, раніше отримані на суміжних кафедрах. Так, для встановлення діагнозу необхідні знання з біохімії при інтерпретації лабораторних аналізів, з анатомії, патологічної анатомії (будова органів та систем), фізіології (функції органів та систем), патологічної фізіології (можливі патологічні відхилення, їх наслідки тощо). Для складання плану лікування важливі знання фармакології (фармакокінетика та фармакодинаміка препаратів) тощо. Таким чином, для ефективного вирішення поставленої задачі необхідно комбінувати усі отримані знання та навички. Для ефективного навчання на клінічних кафедрах необхідно постійно ак-

тивізувати пізнавально-навчальну діяльність здобувачів освіти та зосереджувати їх увагу на отриманні необхідних практичних навичок, поступово формуючи самостійність майбутніх лікарів-стоматологів при прийнятті вірних рішень стосовно кожного клінічного випадку.

Подібний варіант здобування знань та практичних навичок можливий лише за умов очного навчання, яке є необхідною складовою підготовки лікарів-стоматологів. Все вище перераховане ускладнюється дистанціалізацією навчального процесу у зв'язку із пандемією Covid-19 та обумовлює постійний пошук нових методик навчання на сучасному етапі, що ускладнюється постійною інновацією технологій та відповідним підвищенням вимог до підготовки лікаря-стоматолога [4, 5].

Висновок. Таким чином, підготовка майбутніх лікарів-стоматологів вимагає від професорсько-викладацького складу використання не тільки класичних, а й новітніх, часто інтерактивних, методик проведення практичних занять та постійного самовдосконалення.

Література

1. Yanko NV, Kas'kova LF, Novikova SCH, Khmil' OV. Deyaki problemy praktychnoyi pidhotovky maybutnikh likariv-stomatolohiv u zakladakh vyshchoyi osvity ukrayiny. Vistnyk problem biolohiyi i medytsyny. 2021;3(161):212-5. [in Ukrainian].
2. Wolgin M, Grabowski S, Elhadad S, Frank W, Kielbassa AM. Comparison of a prepCheck-supported self-assessment concept with conventional faculty supervision in a pre-clinical simulation environment. Eur J Dent Educ. 2018;22(3):e522-e529.
3. Avetkov DS, Yatsenko IV, Lokes KP. Suchasni systemy virtual'noyi real'nosti v kompleksnyi pidhotovtsi likariv-stomatolohiv. Materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastyu Aktual'ni problemy suchasnoyi vyshchoyi medychnoyi osvity v Ukrayini; 2019 Ber 21; Poltava: UMSA; 2019. s. 5-6. [in Ukrainian].
4. Loban G, Faustova M, Ananieva M, Kostenco V. Covid- 19: the time for reconsidering and improving online learning in the context of medical education in Ukraine. Fundam Appl Res. 2020;38(2):139-143.
5. Lokes KP, Avetkov DS, Steblovs'kyi DV. Problemy i perspektivy dystantsynoyi formy navchannya v zakladakh vyshchoyi medychnoyi osvity Ukrayiny. Materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastyu Realiyi, problemy ta perspektivy vyshchoyi medychnoyi osvity; 2021 Ber 25; Poltava: UMSA; 2021. s. 157-8. [in Ukrainian].

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН НА КЛІНІЧНИХ КАФЕДРАХ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ

Локес К. П., Аветіков Д. С., Яценко І. В., Розколупа О. О.

Резюме. Підготовка високоерудованих, конкурентоспроможних спеціалістів медичного та стоматологічного профілю, які постійно розвиваються та самовдосконалюються є основною задачею вищих медичних закладів освіти. Для досягнення такої мети необхідний симбіоз викладача та здобувача вищої освіти, за умов взаємної зацікавленості в отриманні результату. *Результати досліджень та їх обговорення.* Розвиток інтелектуально-творчого потенціалу у здобувачів вищої медичної та стоматологічної освіти проводиться тільки протягом усього багаторічного процесу навчання, що поступово формує потенціал для підготовки високоєфективного спеціаліста. Існує значна кількість факторів, що впливають на рівень зацікавленості здобувачів вищої освіти у навчанні. Вони представлені ефективною роботою викладача, вмільм використанням інноваційних технологій навчання, якістю подачі матеріалу, формами, методами та прийомами проведення занять, ставленням викладача до майбутніх спеціалістів. Важливою умовою педагогічної діяльності викладачів вищої медичної школи є формування у здобувачів освіти навичок та умінь вчитися, самостійно відбирати найважливішу та потрібну інформацію. Сутність формування навчальної діяльності полягає у створенні мотивів до освіти, які мають спрямовувати молодь до активного оволодіння знаннями, вміннями, навичками. Найбільш потужним мотивом до оволодіння знаннями є навчальні ситуації, що створюються педагогом, та особистий успіх і самоствердження осіб, що навчаються, які також стимулюються педагогом. Для ефективного навчання на клінічних кафедрах необхідно постійно активізувати пізнавально-навчальну діяльність здобувачів освіти та зосереджувати їх увагу на отриманні необхідних практичних навичок, поступово формуючи самостійність майбутніх лікарів-стоматологів при прийнятті вірних рішень стосовно кожного клінічного випадку. *Висновок.* Таким чином, підготовка майбутніх лікарів-стоматологів вимагає від професорсько-викладацького складу використання не тільки класичних, а й новітніх, часто інтерактивних, методик проведення практичних занять та постійного самовдосконалення.

Ключові слова: навчальний процес, клінічні кафедри.

FEATURES OF TEACHING EDUCATIONAL DISCIPLINES AT CLINICAL DEPARTMENTS IN THE TRAINING OF STOMATOLOGIST

Lokes K. P., Avetkov D. S., Yatsenko I. V., Rozkolupa O. O.

Abstract. Introduction. Training of highly educated, competitive medical and stomatological specialists who are constantly developing and self-improving is the main task of higher medical educational institutions. To achieve

this **goal** requires a symbiosis of teacher and graduate, given the mutual interest in obtaining results. **Research results and their discussion.** The development of intellectual and creative potential of applicants for higher medical and stomatological education is carried out only during the long-term learning process, which gradually forms the potential for training a highly effective specialist. There are a number of factors that affect the level of interest of higher education students in learning. They are represented by the effective work of the teacher, the skillful use of innovative learning technologies, the quality of material, forms, methods and techniques of classes, the teacher's attitude to future professionals. An important condition for the pedagogical activity of teachers of higher medical school is the formation of students' skills and abilities to learn, independently select the most important and necessary information. The essence of the formation of educational activities is to create motives for education, which should guide young people to actively acquire knowledge, skills and abilities. The most powerful motives for acquiring knowledge are learning situations created by the teacher, and personal success and self-affirmation of learners, which are also stimulated by the teacher. For effective training at clinical departments it is necessary to constantly intensify the cognitive and educational activities of students and focus their attention on obtaining the necessary practical skills, gradually forming the independence of future dentists in making the right decisions for each clinical case. **Conclusion.** Thus, the training of future dentists requires the teaching staff to use not only classic, but also the latest, often interactive, methods of practical training and continuous self-improvement.

Key words: educational process, clinical departments.

ORCID кожного автора та їх внесок до статті:

Lokes K. P.: 0000-0002-8847-837X ^{ADE}

Avetikov D. S.: 0000-0002-7055-3589 ^{EF}

Yatsenko I. V.: 0000-0002-9020-022X ^{BC}

Rozkolupa O. O.: 0000-0002-2120-7559 ^{BC}

Конфлікт інтересів:

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Адреса для кореспонденції

Локес Катерина Петрівна

Полтавський державний медичний університет

Адреса: Україна, 36011, м. Полтава, вул. Шевченка 23

Тел.: +380509796778

Email: lokes.ekaterina@gmail.com

A – концепція роботи та дизайн, **B** – збір та аналіз даних, **C** – відповідальність за статичний аналіз, **D** – написання статті, **E** – критичний огляд, **F** – остаточне затвердження статті.

Рецензент – проф. Ткаченко І. М.
Стаття надійшла 09.05.2021 року
Стаття прийнята до друку 15.11.2021 року